

Postquam complexi erant dies, puer Iesus portabatur in templum

(Kázání na Hromnice, Q44)

Postquam complexi erant dies, puer Iesus portabatur in templum. Et ecce, homo erat in Ierusalem.

Svatý Lukáš píše v evangeliu: "Když vypršely dny [jejího očišťování], byl Kristus přinesen do chrámu. A hle, byl člověk v Jeruzalémě, jmenoval se Simeon, jenž byl spravedlivý a bohabojný a očekával Izraelovo potěšení; a svatý duch byl v něm."

"A hle". Latinské slůvko "et" znamená spojení, připojení a zahrnutí. A co je úplně svázáno a sloučeno, je sjednocenost. A mám tím na mysli, že je člověk svázán, sloučen a sjednocen s Bohem. [Tak] to říkají učitelé: sjednocení vyžaduje rovnost. Co je svázáno a sloučeno, vytváří spojení. Rovnost ani podobnost nevytváří vztah blízkosti: [takový, jako] jestliže u něčeho sedím nebo jsem na nějakém místě. O tom říká Augustin: "Pane, když jsem byl od tebe vzdálen, nebylo to odlehlostí místa, ale bylo to díky nevyrovnanosti, v níž jsem se nalézal." Jeden mistr praví, že to, co je svoji podstatou i účinkem věčné, a to, co je svoji podstatou i účinkem časné, se nikdy od sebe neoddělí, [avšak také] se nikdy nesetká. Naši učitelé říkají, že mezi tím, co má bytí a působení na věčnosti, a tím, co má bytí a působnost v čase, musí nutně být zprostředkování. Kde existuje plné sloučení a spojení, musí být nutně rovnost¹. Jestliže se mají Bůh a duše sjednotit, musí to pocházet z rovnosti. Co není nerovné, se musí nutně stát jedním; a nesjednotí se jen pojetím do sebe, ale bude jedním - nejen podobným, jedním. Proto říkáme, že Syn není roven Otci, ale že je rovností, jež je u Boha.

Nejlepší z našich učitelů říkají, že kdyby k obrazu, který je [vytesaný] z kamene, nebo na zdi nepříslušelo to, co ho přijímá jakožto [vtištěný] obraz, byl by ten obraz jedno s tím, čeho je obrazem. Pokud do toho obrazu, v němž není nic cizího a jen [samotný] obraz, s nímž je podobou sjednocena, vstoupí duše, ta poučka platí. Když je člověk ustaven v podobě, jež je rovná bohu, [takový] člověk přijme Boha a nalezne Boha. Je-li [však] cokoli odděleno, nenalezne Boha. Když duše vstoupí do obrazu a shledá sama sebe v tom obraze, nalezne v tom obraze Boha; a jakmile nalezne sebe a Boha, jakmile vše splyne v jediné bezčasé působení, tak nalezne Boha.

A nakolik je v tom [ponořena], natolik je sjednocena s Bohem. Myslí se tím: nakolik je v tom člověk uzavřen, je duše božím obrazem. Nakolik je uvnitř, natolik je božský; nakolik je uvnitř, natolik je v Bohu. Ne pohlčen, ne sjednocen - ale je jedno.

Jeden mistr praví, že veškerá rovnost² znamená zrod. Ale říká ještě, že přirozenost se nedostává nikdy do rovnováhy, leč když se právě musí zrodit. Naši učitelé praví, že oheň, i když je silný, by nikdy nevzplanul, kdyby nedoufal v rozplozování. Jakkoli by bylo suché dříví, které na něj klademe, přesto by od něho nemohlo chytit a přioptdbnit se mu, nemohlo by vzplanout. Oheň se [totiž] touží zrodit ve dřevě, aby se všechno proměnilo v oheň, a aby to tak zůstalo a vydrželo. Když totiž zajde a uhasne, není již ohněm; proto touží po tom, aby byl udržován. Přirozenost duše by [takovou] podobnost nikdy nesnesla, kdyby to, po čem touží, nebylo, aby se v ní zrodil Bůh. Nikdy by nepřišla sama k sobě, a nikdy by po tom ani nezatoužila, leč že očekává [takový] zrod - a to působí Bůh. A Bůh by to nepůsobil, leč proto, že chce, aby se duše zrodila v něm. Bůh působí a touží po duši. Bůh působí a duše má svoji touhu a schopnost, aby se v ní zrodil Bůh a ona v něm. Tak Bůh působí, že se mu duše stane podobnou a rovnou.

Tomu tak nutně musí být, že očekává, že se v ní zrodí Bůh a že bude mít příbytek v Bohu, a touží po sjednocení, aby byla pohlčena Bohem, Božská přirozenost se vlévá do světla duše a zůstává v něm. A tím Bůh naplňuje svůj záměr zrodit se v ní, sjednotit se s ním a být v ní pohlčen. Jak to? Vždyť říkáme, že Bůh je obsažen sám v sobě. Když vtáhne duši do sebe, shledá [i ona], že je Bůh

1 Nebo *podobnost*. *gleich*, *Gleichheit* jsou bohužel - i v dnešní němčině! - takto dvojnásobná. Jakkoli u Eckhardta často jde spíše o problematiku *podobnosti*, indukovanou (novo)platónským tématem odrazu ideje, není možno vyloučit ani silnější význam ve smyslu rovnosti, a já se mu nevyhýbám, protože právě on vytváří onen podmanivý ráz Eckhartovské mystiky, balancující na samé hraně kacířství. Čtenář by tedy všude, kde se mluví o *podobě* či *podobnosti*, měl být schopen vidět též *rovnost*, a naopak. - pozn. překl.

2 viz předch pozn!

obsažen sám v sobě a zůstane tam [s ním a v něm], jinde už nechce nikdy přebývat. Augustin říká: "Právě tak, jak miluješ, takový jsi; miluješ-li pozemské, staneš se pozemským; miluješ-li Boha, staneš se božským. A když tedy miluji Boha, to se stanu Bohem? To neříkám já, obraťte se na Svaté Písmo. Bůh mluví v proroctví: "Bohové jste a děti Nejvyššího." A o tom mluví: v rovnosti se rodí Bůh. Kdyby k tomu nebyla duše odhodlána, nezatožila by nikdy k tomu dospět. Chce jím být pohlcena - její život na tom závisí. Bůh má svůj vnitřní prostor a svou stálost ve svém [vlastním] bytí. A tady nezbyvá nic jiného, než se vysvléci ze všeho a oddělit od sebe vše, co duši patří: její život, její schopnosti i přirozenost - to vše musí ven a pryč, až zůstane v čirém světle, v němž je stejné podoby s Bohem. Boží vlastností je, že do něj nic nevstoupí, nic se k němu nepřidá. To za prvé.

A *hle. Ecce*. Slůvko *Ecce* má v sobě obsaženo, vše, co náleží slovu - nedá se mu nic přidat. Slovo je Bůh a Bůh je Slovo; boží Syn je Slovo.

Znamená to, že veškerý náš život a veškeré naše tužby jsou úplně obsaženy [v Bohu], lpí na něm a směřují k Bohu. Proto Pavel říká: "Jsem, co jsem, z milosti boží." A ještě říká: "Žiji, ale ne já, úplně ve mně žije Bůh." Co [je třeba] více?

Homo erat. Říká: "hled'te, člověk". Slovo *homo* máme [stejně] pro ženy i pro muže, ale Vlaši ho ženám neponechávají pro jejich křehkost.³ *Homo* znamená něco jako "co je dokonalé" a "čemu nic nechybí". *Homo*, "člověk" [také] znamená *pozemšťan*⁴ a má význam pokory. Země je nejnižším prvkem, leží uprostřed a je zcela obklopena nebesy a přijímá veškeré nebeské vlivy. Vše, co nebe vytváří a vydává, se absorbuje v půdě země.

Jinak také *homo* znamená vlhkost⁵ a vykládá se jako "pokropený milostí" a znamená pokorného člověka přijímajícího ihned příliv milosti. A tímto přílivem milosti vzlíná intelektuální světlo; tak září Bůh v nezakrytém světle. Kdo je takto uchvácen do tohoto světla, je mnohem vznešenější oproti jinému člověku; asi tak jako živý člověk oproti namalovanému na zdi. To světlo je tak silné, že nejen postrádá místo a čas, ale také kdekoli se vylévá, zbavuje času a místa i veškeré tělesné podoby a všeho cizího. Vícekrát jsem to již říkal: Kdyby nebylo místa ani času ani ničeho jiného, bylo by vše jediné bytí. Kdo se takto stane jedním a vrhne se na dno pokory, bude zalit milostí.

Za třetí: to světlo odnímá čas a místo. *člověk, jenž byl...* Co mu dalo to světlo? - Čirot. Slovo *erat* přísluší nejvlastnějším způsobem Bohu. V latině není jiné slovo, které by Bohu příslušelo více než *erat*. Proto Jan ve svém evangeliu používá tak často *erat - bylo* a má na mysli prosté bytí. Všechny věci přidávají a zmnožují, i kdyby jen v myšlenkách; [a] ani [to] ne[musí být] v syntetickém soudu, dokonce i v analytickém. Pravda a dobrota zmnožují, aspoň vy myšlení, avšak čiré bytí, k němuž není nic přidáno, to je vyjádřeno [slovem] *erat*.

Za druhé znamená *erat*, zrod, dokonalé stvoření. Teď jsem přišel [a jsem zde], a [dříve] dnes jsem měl [teprve] přijít, a kdyby zmizel čas mezi tím, kdy jsem přišel [a kdy jsem teprve] měl přijít, bylo by ono přicházení i "již jsem přišel" by se semklo a bylo by jedním. A když se přicházení a příchod semknou v jedno, zrodíme se a přetvoříme do podoby prvotního obrazu. Také jsem již říkal, že dokud zůstává věc ve svém bytí, nedojde k jejímu přetvoření; jen ji přemalují anebo obnoví jako [nějakou] starou pečeť; [ale když] se znovu otiskne, je obnovena. Jeden pohanský mistr říká, že co [vskutku] je, časem nestárne; [má] blažený život v neustálosti, jež je [hladká] bez záhybu, kde nic není smyslšené, neboť tam je vše čiré bytí. Šalamoun praví: "Pod sluncem není nic nového." Ale tomu se zřídka rozumí ve vlastním smyslu. Vše, co je pod sluncem, stárne a ubývá; ale tam není nic než novost. Čas přináší dvojí: stáří a úbytě. A na co dopadá zář slunce, to je v čase. Všechno stvořené, co je teď, je od Boha; avšak tam je to v Bohu a nepodobné tomu, čím je zde; [je mezi tím

3 Vskutku i v dnešní itaštině je *uomo* poze muž; žena je *donna*, tedy latinská *domina*, paní. Kdyby jen byl Eckhart, který to zde evidentně považuje za podivné, věděl, že zanedlouho jeho mateřština naloží se ženou úplně stejně! Středověká *weib* z němčiny skoro zmizela a používá se *Frau*, což je vlastně ještě více – lenní paní; Eckhart slovo *Vrouw* používá pouze pro Marii, matku boží!

4 *homo - humus*

5 *homo - humidus, humiditas*

rozdíl] jako slunce oproti měsíci a ještě větší. Proto říká *erat in eo*, svatý duch byl v něm - tam, kde je [pravé] bytí a stává se jedním.

Člověk, který byl... Kde byl? *V Jeruzalémě*. Jeruzalém znamená "tvář pokoje". V krátkosti, má na mysli, že je [ten] člověk pokojný, usedlý. Ale snad tím míní více. Pavel říká: "Přeji vám mír, jenž převyšuje veškeré smysly. Ten ochraňuj vaše srdce i váš rozum."

Prosme našeho Pána, abychom byli takovým člověkem a byli přesazeni do tohoto pokoje, jímž je on sám. To nám pomoz Bůh. Amen.